

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskiej Armii Królewskiej
oraz garnizon Floty Polskiej
87-100 Toruń, ul. S. Admunt 3, tel. 04 22 522 186
e-mail: fapoz@wp.pl, www.fzawacka.pl
NIP 956 18 25 127, REGON 140502736
KRS 000 000 000 000 000 000 000 000 000 000 000
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Przetłumaczony przez p. Legimę
Piechocką.
10.10.2003

uzupeł. materiały przekazane
przez dr. B. Ziółkowskiego
Y 105

Legima Piechocka
87-800 Włocławek
dr B. Ziółkowski

Włocławek

HPW AK ODR
(ZHP) t.naucz

++ Wozmicka Maria

Y-808/2019 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Wojnicka Maria

J:K-808/2019 Pom.

Włodawek Poppt. Harserek-
-AK, taj. news.

I./1. Relacja

k. 10 s. 1-10

I./2. Dokumenty (sensu stricto)

dotyczące relatora

k. 9 s. 1-14

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora

—

II. Materiały uzupełniające relację

k. 10 s. 1-12

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora

—

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

—

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

—

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945

—

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne

k. 22

VI. Fotografie

dział ikonografii

1/1. Relacja - Woznicka Maria

1. Relacja o działalności Marii Woznickiej autorstwa Leginy Pielochkiej z d. Ostuszkiewicz, ksero oryg. rękop. k. 7 s. 1-7
2. Materiały przekazane przez dra B. Ziobrowskiego, brak źródła, - dot. życia i działalności Woznickiej Marii, mpis, ksero k. 3 s. 8-10

Dn. harcunistryni

Maria Woznička

O dzieciństwie dn. Marii Wozničky
nie wiemy wiele. Skontaktowałam się
z córką pani Zdzisławy Bytnar p. Da-
nutą Dzieduszą, nie otrzymałam
żadnych danych na ten temat.

Pani Dziedusza poleciła mi skontaktować się
się ze Lw. Nauer. Polskiego - nie mają żadnych
dokumentów. Wszystko spalili. Pani Bytnar
była przyjaciółką dn. Wozničky, która była
osobą samotną. Mał jej zginął w Dachau
w początkach wojny, córka zmarła wkrótce po
matce. Dane, które przekazuję o życiu dn. Marii
Wozničky są na podstawie opracowania przez
dn. redaktora Interwymiera.

Gimnazjum klasyczne ukończyła w Krakowie,
gdzie także była członkiem drużyny harcerskiej.
Drużynę prowadziła córka znanego polskiego
rzeźbiarza Leszka. Następnie studiowała
polonistykę i równocześnie ukończyła do peda-
gogium dr. Rowida. Do Wrocławia przybyła
w 1924r. i objęła pracę w szkole, której kierow-
niczką była p. Krzyżkowska Klementyna.
Kierowniczka wysłała ją na specjalny kurs
w 1926r. z myślą, że po powrocie zorganizuje
harcerstwo w szkole. Kurs był prowadzony
przez dn. Hocałowską - Harcerka Rzeczypospolitej Pols-
kiej.

(zginęła w czasie okupacji) Po powrocie do Maria
wszystkie swe siły oddała harcerstwu.

Znajomość z dh. Teofilem Wozniakiem sprawiła,
że często przebywała w hufcu. Pomagała dh. Teofilowi
Wozniakowi, który w hufcu mógł pracować tylko
po godzinach pracy zawodowej.

Po kursie instruktorskim w "Borowej Górze" i zawarciu
z małżeństwem z dh. Wozniakiem zainicjowała swe patriotyczne
marzenia Antoninowa na nazwisko męża.

Dnia 2 lutego 1931 r. w dniu swego ślubu otrzymała
stopień podharcmistrza i objęła komendę hufca
żelaznego we Wrocławiu. W roku 1933 otrzymała
stopień harcmistrza i pozostała na stanowisku Komu-
dantki.

Następny okres jej życia jest mi bardzo znany.
Wstąpiła na jej czele w 1933 r. zorganizowała przyzwoicie
harcerskie. Do wojny była nauczycielką szkoły Nr 2
we Wrocławiu która mieściła się przy ulicy Kilińskiego-
go Wojska Polskiego (tęto brzyja). W roku 1935
oddano do użytku nową, nowoczesną szkołę,
konst z matrykulantami, z których korzystali uczniowie.
Szkoła mieściła się przy ulicy Kilińskiego skraj
okręgi. Po wojnie szkoła ta miała nr 4, dzisiaj
po rozbudowie mieści się tam Wyższa Szkoła
Humanistyczna - Ekonomiczna.

Przez dwa lata uczyła się w tym gmachu i była
wychowawcą dh. hm. Marii Wozniakowej.

Hieronimową tej szkoły była nadal
 p. Klementyna Korytkowska. Sprawowała tę funkcję i
 kilka lat po wojnie. W drugiej im. Królowej Jadwigi
 istniejącej przy tej szkole byłam zastępcą, przybyłam
 a krótko przed wojną i dwa lata po wojnie
 prowadziłam tam drugie harcerstwo, nie zmiągając
 im. Królowej Jadwigi. W pracy harcerstwa pomagali
 mi dh. Wozniak, ambicją jej było by harcerstwo
 w szkole, w której pracowała działało na najwyż-
 szym poziomie. Z tej szkoły wyszło wielu instruk-
 torów harcerek. Wielu harcerek i harcerek zginęło
 w czasie wojny za swą pracę konspiracyjną
 W chwili wybuchu wojny dh. Wozniak wraz
 z mężem hm. Teofilem byli komendantami
 Harcerskiego Pogotowia Wojskowego
 Harcerskie Pogotowie Wojskowe wykonało
 wiele zadań. Harcerki starsze prowadziły wyprawy
 na temat poruszania się wojsk okupacyjnych,
 utrzymywały kontakty z wojskiem polskim, prowadziły
 listy z stacji zagranicznych. Harcerki dyktowały
 na chwałę kolejom, pomagały uchodźcom
 z ziem Zaoludnia, wstawały kobietom z dziećmi
 dostarczano mleko ciepłe. Pomagały opatrzyć
 rannym, były przesłane w zakresie samarytania.
 Składała kierowała dh. hm. Maria Wozniak
 i jej Macie dh. hm. Teofil Wozniak.

Po wyjeździe Niemców do Włocławka
 dh. hm. Maria Wozniak przyjmuje przysięgę od
 starszych katechetek i prowadzi pracę katechetyczną
 w podziemiu. Współpracuje z siostrami Szeregami
 a z Tarszera z komendantem dh. Czesławem Sidorem.
 Komendant katechety hm. Teofil Wozniak zostaje
 aresztowany i ginie w Dachau. Żona otrzymuje
 jego prochy i chowa je na włocławskim cmentarzu
 w grobie jego matki. W pogrzebie bierze udział
 nauczycielka dh. Wypiórkowa oraz dh. Halina Kamińska
 która do grobu rzuca czerwone róże. Było to w marcu
 1942r. Podczas okupacji dh. Wozniak pracuje przy
 czyszczeniu broni w gmachu szkoły technicznej
 w magazynie broni, a następnie jako robotnica.
 To ją zabezpiecza przed wywiezieniem do Niemiec.
 Ma na utrzymaniu małą córkę Zosia, która na
 czas pracy oddaje pod opiekę Rozalii Matuszkiewicz.
 Pani Rozalia nauczycielka wychowuje swoje dzieci
 i prowadzi tajne nauczanie. Następna praca
 dh. Wozniak jest u gestapowca Madalińskiego
 (były major wojsk polskich w Toruniu), który
 wysłał ją do kopania okopów za Wisłą.
 Po wydobyciu się z pracy z Topatą w reku
 przechodzi do kuchni polowej gdzie obiera ziemniaki.
 Kuchnia mieściła się w dawnym Linodrucie
 przy ulicy Kosińskiego. W kuchni zachowało się
 byłego Polaka Kamińskiego znajdującego się na
 usługach gestapo.

Kobieta ta oskarżyła ją o złe obieranie ziemniaków
 przetrwała ją do siebie i zagroziła ponownym wystą-
 niem do łopania chłopów. Na szczęście Niemka
 doniedziata się, że „sabotarystka” polska biegle
 włada językiem niemieckim poleciła jej załatwienie
 różnych spraw w sklepach i urzędach nabrała się
 jednocześnie do dobre obieranie ziemniaków ale
 tylko przez jedną godzinę dziennie.

Mimo swej pracy zawodowej dh. Maria nadal
 kieruje pracą harceerek, prowadzi tajne nauczanie
 kontroluje pracę zorganizowanej wolił niej grupy.
 Jedna z czterech sprawuje opiekę nad dziećmi,
 których matki pracują, prowadzi tak zwane
 zastępy podworkowe, uczy piasełek, przeprowadza
 gry wzorem harcerskim. Inne zbierają wśród znajo-
 mych podworkowki szkolne książki polskie, leki
 środki opatrunkowe, odzież, produkty żywnościowe.
 Z jej polecenia harcerki opiekują się dwiema chorymi
 nauczycielkami i ich dziećmi. Jedna z nich chorą
 na gruźlicę nie miała harcerek żywnościowych.
 nie chciała ujawnić swej choroby (Niemcy takich
 ludzi niszczyli)

Przy tej wyjątkowej pracy dh. Wozniak doznała
 wyczerpania wprost. Zaraz po wojnie organi-
 zuje życie harcerskie. Dnia 10 lutego 1945 r.
 zwołuje adprawkę starszych harceerek.

Porostaje Osrodek harcerski, którego zastaje
 komendantką, jej zastępczynią zostaje plm. 8

Ewelina Szyszko przybyła z Lidy. strona 6, 6

Hufiec drwiny starszoharcerskich prowadzi
dł. Józefa Gołębiewska

Hufiec drwiny młodszoharcerskich dł. R. Matuszkiewicz
Piechocka

Hufiec drwiny wiejskich prowadzi
dł. Zenka Mierzwańska

Hufiec zachowy dł. Wacława Matuszkiewicz - Orliński
Drużna Maria Hoznińska ma pełno inicjatyw.

Harcerki zbierają pieniądze na pokrycie dachu
w Katedrze Włodzawskiej. Harcerki współpracują
z zakonnicami, które prowadzą domy dziecka.

Dł. Maria współpracuje z dł. redaktorem

Turczy nowicem za jego pośrednictwem umieszcza
różne artykuły w „Wiadomościach Włodzawskich”

i „Gazecie Kujawskiej”. Podejmuje prace w kierunku
szkolenia harcerskiego. Głosi hasło „Praca od podstaw”

W 1945 r. w sierpniu wyszła grupa dziewcząt na C.A.S.

(Centralna Akcja Szkoleniowa) do Radziejowic

pod Warszawę. Pod koniec sierpnia wracają z naj-
niższym stopniem instruktorskim. (drużynowa po

probie) Organizuje kursy dla zastępowych i obozy
z programem szkolenia zastępowych.

Ja delikatna, słaba fizycznie kobieta jest bardzo
energiczna zawsze uśmiechnięta, wierzy siły na zamiary:

Praca harcerska jest czysto społeczną, nie przynosi
jej profity, tylko wielki szacunek. Bardzo religijna
prostolinijna nie jest uchwalana przez władze

z K.P.S. partycje, ale nie mają odwagi pozbyć się jej.

Zawodowo pracuje w szkole przy pl. Stasica,
a następnie w Lic. Pedagogicznym.

Kiedy w roku 1948 ludzie zostali zmieniani
we Organizację Harcerską, a ta włączyła wszystkie
organizacje w jedną całość ustępuje z funkcji
Komendantki Harcerki, a jej obowiązki przyjmuje jej
sychonauka podharcmistrzyni dh. Haełana Matuszkiewicz-
Orlińska. Druga Woznięcha w latach niedługo się-
tych przeniósł się do Michałowa pod Warszawę.
Zmarła tam, wkrótce zmarła jej córka Zofia.

Nikt z rodziny nie pozostał

Była bardzo bliską moją siostrą osobą.

Była moją nauczycielką nie tylko języka polskiego,
ale nauczycielką życia. Brata udział we wszystkich
moich uroczystościach rodzinnych. Łączyła, że zapra-
wiona, niezmie kształcąca się, prowadząca szereg har-
cerski, oddając swojej rodzinie miałam tak mało
czasu dla niej w ostatniej fazie jej życia. Ona tego
oceniła. Raz do roku przyjeżdżała do Włocławka,
spotykała się ze znajomymi i przyjaciółmi.

Szereg mój był "Bahaterów Warszawy", dziewczęta
wypływały w tasmonienie robione upomnieli p. Byłmat
i dh. Woznięchij. Bardzo ją to cieszyło. Listy, które
pisała do harcerki ze szerepu pozostały w szerepie
Między jej ich nie ma, nie ma również broni
harcerskich. Nie było komu zadbać o nie.

Wkrótce nie będzie ludzi, którzy wstąpiły tyle pracy,
siostra, oddali wszystkie siły by ludzkiem było się lepiej
i radośniej.

Musiata wyjechała z Kiościanka, tu nie miała
swojego mieszkania. Przedwojenne jej zabrano, było
za duże dla dwuosobowej rodziny. Mieszkała wiosełki
kated. Matka emerytura naukowca nie zapewniła
jej dostatniego życia - kształcała jeszcze córki.

W Michalinie otrzymała mieszkanie, było jej dobre,
ale obco. Zaprzyjaźniła się tam z córką prof. Guizdows-
kiego (nie znam adresu) Gosią. Utrzymywała ścisły kontakt
z p. Bytuar. Była drobna chorowita osoba (ciężkie
bronchity) ale mimo to bardzo pracowita.

Przed wojną żyła w luksusie, może jej bardzo dobrze
zarabiała, piastowała dobre stanowisko w prywatnej
fabryce. Stać jej było na utrzymanie ładnego
mieszkania i gospośki na stałe, oraz dwiercyjny, która
zatrudniała tyłko dlatego, że opomadała żosi
piśmiu bajki jako polewnia zadawała drzwi
prze dołnowych. tam współpracownik, ale wszystkie
winkłwie, sprawdzała i opatrywała komentarzem.
Kto przeszedł przez jej "ręce" musiał polechnie
książki, oczywiście nie wszyscy byli tym zachwyceni.
Była wspomniała gawędkarstwo. Wszystkie ogólnie
materie i komiki były wsparte jej piżką gawędkę.
Odesła przy sobie 70 locia. Kilka osób z Kiościanka
było na pogrzebie w Michalinie, ja nie mogłam od-
dać jej ostatniej posługi, nie było "podstan", żeby mnie
zwolnić z pracy w szkole, ale ma swój pomnik w mym
sercu. Dbały o grób jej
m. R.P. Regina Piechocka
m. R.P. Regina Piechocka
m. R.P. Regina Piechocka

prekursor

p. dr. Bogdan
Liotkowski

Jan Murawjow
obros o 10 lat

M A R I A W O Z N I C K A

Gimnazjum klasyczne ukończyła w Krakowie, gdzie także była członkinią drużyny harcerskiej, prowadzonej przez córkę znanego polskiego rzeźbiarza Leszka. Następnie studiowała poloaistykę i równocześnie uczęszczała do pedagogium dra Roviada.

Do Włocławka przybyła w 1924 roku i objęła pracę w szkole, której kierowniczką była ob. Wyrzykowska, a ta wysłała ją na specjalny kurs harcerski w 1926 roku, aby po powrocie mogła w szkole zorganizować harcerstwo i prowadzić je. Kurs był prowadzony przez drugą Wocalewską - Harcerza Rzeczypospolitej/zginęła w czasie okupacji/.

Po powrocie z kursu zetknęła się i osobnie zespółiła się z harcerstwem. Poznała również komendanta Teofila Woźnickiego, który prowadził hufiec, obejmujący trzy powiaty: włocławski, aleksandrowski i linowski.

Znajomość z Teofilem Woźnickim zezwoliła na to, że często przybywała w hufcu, wykonując różne prace i udzielając w ten sposób komendantowi pomocy w jego trudnej, odpowiedzialnej pracy, tym bardziej, iż pracować w harcerstwie mógł tylko po godzinach pracy zawodowej.

Po kursie instruktorskim w "Borowej Gorze" i zawarciu małżeństwa z Woźnickim, zmieniając dotychczasowe panięskie nazwisko - Aprillo w dniu 2 lutego 1931 roku, w dniu ślubu otrzymuje stopień podharamistki i obejmuje komendę hufca żeńskiego.

W 1933 roku otrzymuje stopień haramistrza, pozostając nadal Komendantką Hufca aż do wybuchu wojny drugiej wojny światowej.

W okresie wojny współpracuje z Szarymi Szeregami, a zwłaszcza z ich komendantem druhem Czesławem Sióram.

Po śmierci męża w Dachau, otrzymuje jego prochy i chowa je na ems tarzu włocławskim w grobie matki męża. W pogrzebie bierze udział matka nauczycielka druga Wypiorówna oraz druga Halina Kamińska, która do grobu wrzuciła czerwone róże. Było to w marcu 1942 roku.

Podczas okupacji hitlerowskiej pracowała przy czyszczeniu broni w gmachu dzisiejszej szkoły technicznej w magazynie broni, a następnie jako robotnica. Z kolei zabrał ją do siebie gestapowiec Madaliński /były major Wojsk Polskich z Torunia/, który z kolei wysłał ją za Wisłę do budowy okopów.

Po wyłostaniu się z pracy z łopatą w ręku, przechodzi do kuchni polowej, gdzie obiera ziemniaki. /Kuchnia mieściła się w dzisiejszym Linodrucie przy ul. Kościuszki/. W kuchni zarządzała żona b. Polaka Kamińskiego, znajdującego się na usługach Gestapo, która oskarżyła Woźniczkę o złe obieranie ziemniaków. Natychmiast zawiaduje ją do siebie kierowniczka i zagroziła pomowym wysłaniem do kopania okopów. Na szczęście Niemka dowiedziała się, że "sabotażystka polska" dobrze włada językiem niemieckim, poleciła jej załatwiać różne sprawy w sklepach, urzędach i t.p. nakazując jednocześnie dalsze obieranie ziemniaków, to już tylko przez jedną godzinę dziennie.

Przy tej pracy doczekała się wyzwolenia Włocławka w dniu 20 stycznia 1945 roku.

Natychmiast w wolnym już Włocławku obejmuje Komendę Hufca

żeńskiego m. w trudnych warunkach wytrwale prowadzi pracę. Utrzymuje bardzo ścisły kontakt z druhem red. Turczynowiczem i za jego pośrednictwem umieszcza różne artykuły w "Wiadomościach Włocławskich" i w "Gazecie Kujawskiej". Poświęca różne inicjatywy w kierunku szkolenia harcerskiego, ^{po}współpracuje w organizowaniu uroczystości harcerskich. Jest wszędzie pełną zapałą i wigorem. Lubiana i ceniona nie tylko przez harcerki, ale także przez harcerzy.

Pracuje jednocześnie w szkole przy pl. Staszica, a następnie w Liceum Pedagogicznym.

W 1948 roku, kiedy Związek Harcerstwa Polskiego został zmieniony na Organizację Harcerską ^{tu}łączyła się z koleżankami z kołoi złączy wszystkie hufce w jedną całość, ustępuje z funkcji komendantki hufca, a czynności jej przejmuje druhna podharcmistrz Wacława Orlińska.

1/2. Dokumenty dotyczące rektora: Woźniczka
Maria

1. Zaświadczenie z 13.09.1945r.
- potwierdzenie zdania matury i
ukończenia kursu pedagog., kserokop. oryg. k. 1 s. 1
2. Decyzja Okręgowej Komisji Weryfikacyjnej
pracy K. O. Szkolnego w Toruniu w
sprawie zatwierdzenia okresu wojennego
do wymiaru uposażenia m. li, kserokop.
nieczytel. odpisu - 5.03.1946 k. 1 s. 2
3. Pismo Kuratorium Okręgu Szkolnego
Pomorskiego z 5.11.1948r. w sprawie
przeniesienia M. Woźniczkiej, kserokop. oryg. k. 1 s. 3-4
4. Pismo Kuratorium Okręgu Szkolnego
Pomorskiego do Inspektora Szkolnego
we Wrocławiu z 11.11.1948r. w sprawie
etatu, dla przeniesionej z urzędu, Marii
Woźniczkiej, kserokop. oryg. k. 1 s. 5-6
5. Pismo kier. Szkoły nr 9 we Wrocławiu,
w sprawie oceny pracy Marii Woźniczkiej,
kserokop. oryg. k. 1 s. 7
6. Notatki dr. Bogdana Ziółkowskiego
na temat w/w pism, kserokop. rękop. k. 1 s. 8
7. Zyciorys Marii Woźniczkiej - kwestione-
mus z 30.03.1950r., kserokop. oryg. k. 3 s. 9-14
z Arch. Zabładowego Kuratorium Oświaty
we Wrocławiu

Włocławek, dnia 19.9.1945r.

Z a ś w i a d c z e n i e

Niniejszym zaświadczam, że Obywatelka **W o ź n i c k a** Maria urodzona dnia 27.IX.1903 we Lwowie, córka Marcelego i Anny z Aprillów otrzymała w roku 1921 maturę w I gimnazjum klasycznym w Krakowie oraz ukończyła Państwowy Kurs Pedagogiczny dr.Rowida w Krakowie w roku 1922.-

Luczakowa Helena
Sekretarka Inspektoratu
Szkolnego we Włocławku.

W Krzywku
Nia. Klementyna

Własnoręczność podpisów Obywatelki Luczakowej Heleny, Sekretarki Inspektoratu Szkolnego we Włocławku oraz Krzywkowskiej Klementyny Kierowniczki Publicznej Szkoły Powszechnej Nr.5 we Włocławku stwierdzam.

Za Inspektora Szkolnego

Marian Kozakiewicz
Marian Kozakiewicz /
Podinspektor Szkolny

Włocławek, dnia 21. IX. 1945r.

2

Odpis.

Okręgowa Komisja Weryfikacyjna przy Kuratorium Okręgu Szkolnego w Toruniu na podstawie rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 26 czerwca 1945 r. w sprawie zaliczenia okresu wojennego do wymiaru uposażenia nauczycieli /Dz.U.R.P.Nr.24 poz.140/zaliczyła Obywatelce Marii Woźnickiej nauczycielce Państwowych Kursów Pedagogicznych we Włocławku z okresu wojennego.

Okres przymusowej bezczynności na terenach włączonych do Rzeszy od dnia 1.IX.1939 do 25.I.1945 r.w całości tj.5 pięć lat cztery mies 25 dni łącznie 5 ~~lat~~ pięć lat cztery 4 mies.25 dni.Komisja Weryfikacyjna nie zaliczyła zgłoszonych okresów niezorganizowanego tajnego nauczania,ponieważ jego wymiar pokrywa się z wymiarem przymusowej bezczynności na terenach włączonych do Rzeszy.Od orzeczenia niniejszego służy w ciągu dni 14-tu ~~do~~ od dnia doręczenia orzeczenia w drodze służbowej do Ministerjalnej Komisji Weryfikacyjnej przy Ministerstwie Oświaty.Toruń dnia 15 lutego 1946 r. Członkowie dwa podpisy nieczytelne,Przewodniczący Kuźma Franciszek Pieczęć Okrągła z godłem państwowym i napisem w otoku Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego.

Zgodność z oryginałem stwierdzona
dnia 5-11-1946

Z. B. [Signature]

KURATORIUM
OKRĘGU SZKOLNEGO
POMORSKIEGO

Toruń, dnia 3 listopada 1948 r.

Nr KN- 48495/48

Inspektorat

Sprawa. Woźnicka Maria -
przeniesienie.

Szkolny

W ł o c ł a w e k

Ze względu na konieczność przeniesienia Ob. Woźnickiej Marii, nauczycielki szkoły ćwiczeń przy Liceum Pedagogicznym we Włocławku ze szkolnictwa kształcenia nauczycieli do innego rodzaju szkoły, proszę o umieszczenie jej w którejś ze szkół podstawowych we Włocławku, a zaproponowanie jakiegoś kandydata, ustosunkowanego pozytywnie do Polski demokratycznej i odpowiednio zawodowo przygotowanego, na stanowisko nauczyciela szkoły ćwiczeń.

Naczelnik Wydziału

Józef Wesołowicz
Józef Wesołowicz

Inspektor Szkolny
wpłynęło dnia 5 listopada 1948 r.
Nr 4366 Z-1

Luzp sek
Wrocianek
dn. 11. 11. 1948.
Nr 4366.

KOSP
V-40
Tomii

Odpor. na pismo z dn. 3. 11. r. Nr KN-48495/48

Ob. Tronicka Maria, naucz. sekcy inwencji gny
Licium Reolag. w Wrocianku, moze byc uznana
jako nauczycielka w p. st. p. Nr 3 w Wrocianku.

Truisek o funkcjach na wczesnej proste ob.
Dobiesowskiej fabryki, naucz. p. st. p. Nr 3 w Wrocianku
ob. sekcy inwencji gny Licium Reolag. w Wrocianku
mystatium wrocian.

11. 11. 48

Luzp sek
SK

KURATORIUM
OKRĘGU SZKOLNEGO
POMORSKIEGO

Toruń, dnia // listopada 1948 r.

Nr O. Pers-49350/48

Inspektorat Szkolny

pilne

Sprawa: Ob. Woźnicka Maria
przeniesienie.

we Włocławku
=====

Zechce Inspektorat wskazać Kuratorium wolny etat w jednej z publicznych szkół powszechnych we Włocławku, na który zostanie przeniesiona z urzędu Ob. Woźnicka Maria, etatowa nauczycielka szkoły ćwiczeń przy Państw. Liceum Pedagogicznym we Włocławku.-

Kierownik Oddziału Personalnego

Z. Leibbrandt

(Z. Leibbrandt)
Radca

L

*Pismo j. m. 2
myślone
SS*

Inspektor Szkolny

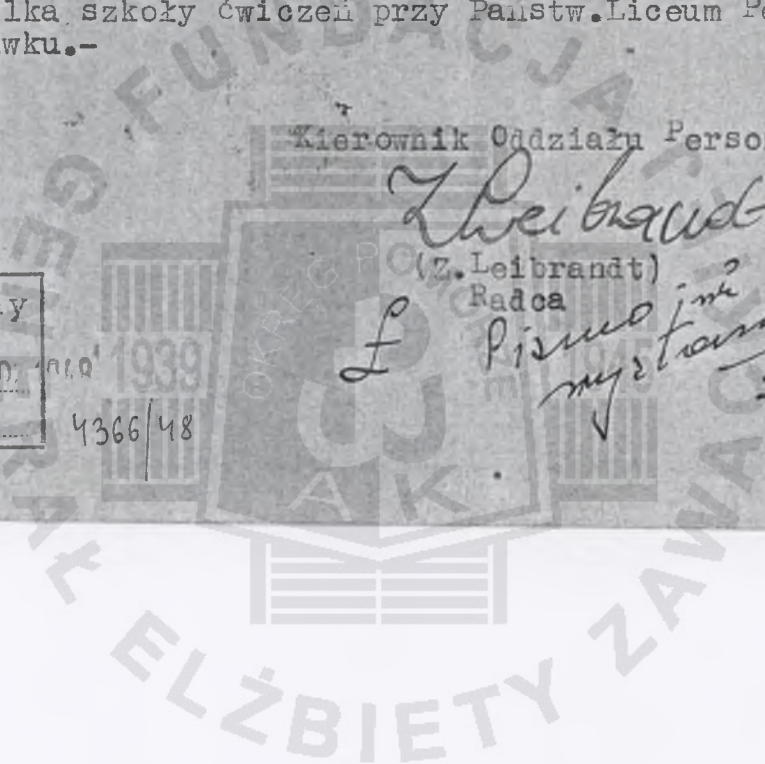
we Włocławku

wpłynęło dnia 15 listopad 1948

Nr 4476

Zal.

4366/48

WE WŁOCŁAWKU

16 listopada 1948.

476/48

Wojniczka Maria

- przeniesienie.

Odpowiedź na pismo

Nr. _____

P

R.O.S.P.

Toruń

Odpowiedź na pismo z dnia 11. XI. 1948 r. Nr OPen. - 49350/48

Pismo w sprawie przeniesienia ob. Wojniczki Marii zostało przesłane do Kuratorium dn. 11.11.1948 r. Nr 4366/4

inspektor Szkolny

[Signature]

Przejęcie	_____
Sprawca	_____
Wysłano	_____

1949 15.10.1948

Biuro Główny P. W. 196000

ul. Stojana Nr. 9
we Włodawku

L. dr. _____ Tel. _____

Data 27. XII. 1952

Bożenka Maria - nauycielka obowiazkowa, dokladna
i systematyczna, energiczna, samodzielna, pełna inicjatywy,
o dobrych zdolnościach organizacyjnych, uczciwa
i sumienna w pracy, dosyć uspołeczniona lecz nieupolityczniona

proponuję ocenę dobrą

ESBROWNIK SZKOLI

Handel

ocena dobra
Bożenka Maria
31. 12. 1952r.

26. 15. 20. Czerw.

Do Prez. W.P.N. w Bydgoszczy

Miejscowość, 1954 8

Wydział Ośw. wojew. o przeniesienie z urzędu z dniem

1 lipca 1954 z innego powiatu ob. Wojskiego do urzędu n-lk
nr 9 we Wł.

Matygu

1 Wydz. Ośw. zmienił się do admt. każdy niezawieszony miast.

2 Ob. W. nie pracuje ani pobit ani społecznie

3 Ob. Wojskich reprezent. sobą organiz. kulturalny
na terenie szkoły: swoje prace kierowane przez harcerów na terenie
miasta, powiatu w-kraju

Wydz. Ośw. prosi o przeniesienie z urzędu z klauzury
matygu do wydziału

Za Prezyd. M. P.N.
St. Kudyto
Miej. Wydz. Ośw.

8 VII 1954

Na własne prośby z dn. 1 września 1954 przeniesione
z dnia /podanie M.W. z dn. 20 III 54r/ z dn. 1 IX 54 na stanowisko
n-l. szkoły podst Nr 6 we Wł. (argum. podanie stałego urzędu)

Miej. Wydz. Ośw.
R. Pszciołkowski

W 1954 była n-lk szkoły podst Nr 6

W 1961 z dn. 31 VIII 1961, została na emeryturę wzięta
prosząc o jej jako n-lk kontrolowa w mieście. Wydział podst

- w bibliotece od 1 IX 63 do 31 VIII 64
od 1 IX 64 - " - 65
od 1 IX 65 - " - 66

ŻYCIORYS

Nazwisko i imię *Woźniacka Maria*

1. Data i miejsce urodzenia: *27. XI. 1903 r.*
dzień, miesiąc, rok miejscowość gmina powiat województwo

2. Imiona rodziców i rodowe nazwisko matki:
imię ojca imię matki nazwisko rodowe matki
Marceli Anna Jaehorowska

3. Pochodzenie socjalne (zawód, stosunki majątkowe rodziców):
opieka i uczelnia z rodz. robotn. rewol. wojskowy

4. Stan cywilny (podkreślić właściwe słowo):
kawaler panna żonaty zamężna wdowiec wdowa rozwiedziony rozwiedziona

5. Narodowość i obywatelstwo:
narodowość obywatelstwo Czy zmieniał narodowość w czasie okupacji *nie*
poliska polskie Czy został zrehabilitowany (gdzie, kiedy i przez kogo) *nie*

6. Jeżeli żonaty lub zamężna a) imię małżonka *Teofil (nie żyje)*
 b) nazwisko rodowe żony *Apraklowna*
 c) data urodzenia żony _____ d) czy żyje we wspólności małżeńskiej (o ile nie, który sąd i kiedy orzekł seperację, względnie rozwód i czy z obowiązkiem utrzymania żony _____
 e) czy żona (mąż) pobiera jakie uposażenie lub zaopatrzenie ze Skarbu Państwa, a w danym razie z jakiego tytułu _____
 f) czy żona (mąż) pobiera uposażenie w innej instytucji i w jakiej wysokości _____

D Z I E C I					
	Imiona (przy pasierbach podać nazwisko)	Data urodzenia			pozostają na pełnym czy częściowym utrzymaniu
		dzień	miesiąc	rok	
1	<i>Lofia</i>	<i>14</i>	<i>lutego</i>	<i>1933</i>	<i>na pełnym utrzy</i>
2					
3					
4					
5					

8. Inne osoby pozostające na pełnym utrzymaniu i stopień ich pokrewieństwa:

Arch. Zakł. Delegat. K. O. we Bł.

9. Czy ma krewnych lub powinowatych w urzędzie (dziale zarządu państwowego), w którym zamierza pracować (podać nazwisko, imię, stanowisko oraz stopień pokrewieństwa):
nie

10. Czy ktoś z członków rodziny miał obywatelstwo niemieckie (reichsdeutsch, volksdeutsch, volksliste i jakiej grupy)
nie

11. Czy był zagranicą, gdzie, kiedy, jak długo. Przyczyna wyjazdu i czym się trudnił?
nie

12. Czy posiada rodzinę zagranicą (kogo, gdzie i od kiedy)
nie

Stan majątkowy:
a) czy posiadał majątek nieruch. przed 1939 lub w latach 1939-1945 (gdzie, jaki)
nie posiadała
b) czy posiada obecnie majątek nieruchomy *nie*
c) czy był lub jest obecnie właścicielem-dzierżawcą przedsiębiorstwa prywatnego (gdzie, jakiego i kiedy)

14. a) stałe miejsce zamieszkania do 1. 9. 1939 r. *Wrocławsk*
b) miejsce zamieszkania od 1. 9. 1939 do 1945 *Wrocławsk*
c) obecne miejsce zamieszkania *Wrocławsk*

15. W jakich instytucjach, urzędach, zakładach, przedsiębiorstwach państwowych, prywatnych, samorządowych ma zajęcie dodatkowe i na jakich stanowiskach
na kursach dla analfabetów

16. Wady w stanie zdrowia: *osłabienie mięśnia sercowego*

17. Obecne źródła utrzymania: *praca nauczycielska*

18. Czy przysługuje z mocy prawa przywilej pierwszeństwa w otrzymaniu zatrudnienia — jeżeli tak, to z jakiego tytułu: *urząd wojny w obozie koncentracyjnym na utrzymaniu dziecka*

19. Znajomość języków obcych i stopień znajomości: *francuski uczenie się w czasie przesiedlenia w Niemczech*

20. Wykształcenie niższe (szkoła powszechna):
(miejsowość) ilość ukończonych klas data ukończenia

WYKSZTAŁCENIE ŚREDNIE

Rodzaj i nazwa szkoły	Miejsowość	Ilość ukończonych klas	Czy i kiedy został złożony egzamin dojrzałości
<i>Gimnazjum żeńskie</i>	<i>Kraków</i>	<i>8 klas</i>	<i>1927</i>

WYKSZTAŁCENIE WYŻSZE

Nazwa wyższej uczelni i miejscowość	Rodzaj studiów i ich czasokres	Tytuł naukowy	Data uzyskania dyplomu	W razie nieukończenia studiów podać przedmioty z których złożono egzamin, datę złożenia, ocenę kwalifikacyjną
/	/	/	/	/

Kursy i specjalne studia nie uwzględnione w rubryce poprzedniej

Nazwa zakładu nauk., władzy lub instytucji, przy którym zorganizowano studium wzgl. kurs	Oznaczenie kursu wzgl. studium	Czasokres kursu lub studium	W wypadku egzaminów końcowych — podać wyniki wzgl. nazwę i datę dyplomu
Kurs pedagogiczny do Rowida	met. - ped.	jednoroczny	20. VI 1922 r. w Krakowie egzamin kwalifikacyjny

24. Uzdolnienie i umiejętności fachowe: *humanistyczne*

Służba wojskowa przed mobilizacją w 1939 r. wzgl. przed 1. IX. 1939 r.

Charakter służbowy (ochotniczy — obowiązkowy)	Formacja w chwili jej opuszczenia	Stopień wojskowy w chwili opuszczenia formacji	Czasokres od — do
	/	/	

Przeniesiony do rezerwy (posp. ruszenie) w stopniu: _____
Zwolniony w stan spoczynku

Służba wojskowa po mobilizacji w 1939 r. wzgl. po 1. IX. 1939 r.

Charakter służbowy (ochotnicza — obowiązkowa)	Formacje w chwili jej opuszczenia	Stopień wojskowy w chwili opuszczenia formacji	Czasokres od — do
	/	/	

Służba wojskowa w kraju w czasie okupacji wzgl. za granicą

Charakter służby (konspiracyjna — jawna)	Formacja	Stopień wojskowy w chwili opuszczenia formacji	Czasokres od — do
	/	/	

28. Rany i kontuzje: /

29. Posiadane odznaczenia (rodzaj i data nadania) sprzed 1939 r. i po wyzwoleniu
/

30. Obecny stosunek do powszechnego obowiązku służby wojskowej:
/

WYKSZTAŁCENIE WYŻSZE

Nazwa wyższej uczelni i miejscowość	Rodzaj studiów i ich czasokres	Tytuł naukowy	Data uzyskania dyplomu	W razie nieukończenia studiów podać przedmioty z których złożono egzamin, datę złożenia, ocenę kwalifikacyjną
/	/	/	/	/

Kursy i specjalne studia nie uwzględnione w rubryce poprzedniej

Nazwa zakładu nauk., władzy lub instytucji, przy którym zorganizowano studium wzgl. kurs	Oznaczenie kursu wzgl. studium	Czasokres kursu lub studium	W wypadku egzaminów końcowych — podać wyniki wzgl. nazwę i datę dyplomu
Kurs pedagogiczny dla Rowida	met. - ped	jednoczesny	20. VI. 1922 r. w Krakowie egzamin końcowy

24. Uzdolnienie i umiejętności fachowe: *humanistyczne*

Służba wojskowa przed mobilizacją w 1939 r. wzgl. przed 1. IX. 1939 r.

Charakter służbowy (ochotniczy — obowiązkowy)	Formacja w chwili jej opuszczenia	Stopień wojskowy w chwili opuszczenia formacji	Czasokres od — do
	/	/	

Przeniesiony do rezerwy (posp. ruszenie) w stopniu: _____
Zwolniony w stan spoczynku

Służba wojskowa po mobilizacji w 1939 r. wzgl. po 1. IX. 1939 r.

Charakter służbowy (ochotnicza — obowiązkowa)	Formacje w chwili jej opuszczenia	Stopień wojskowy w chwili opuszczenia formacji	Czasokres od — do
	/	/	

Służba wojskowa w kraju w czasie okupacji wzgl. za granicą

Charakter służby (konspiracyjna — jawna)	Formacja	Stopień wojskowy w chwili opuszczenia formacji	Czasokres od — do
	/	/	

28. Rany i kontuzje: /

29. Posiadane odznaczenia (rodzaj i data nadania) sprzed 1939 r. i po wyzwoleniu
/

30. Obecny stosunek do powszechnego obowiązku służby wojskowej:
/

Przedwojenna służba cywilna lub praca zawodowa (chronologicznie)

Pracodawca (nazwa urzędu, instytucji lub nazwisko firmy)	Miejscowość	Rodzaj zajęcia (służby) i stanowisko	Uposażenie	Czasokres od — do	Przyczyna zwolnienia
Szkola powszechna	N ^o 8 Włocławek	nauczyciel	7 gr	1. IX 22 - 20 X 22	praca skł ^o b
" "	N ^o 7	"	11 gr	17. 23 - 31. X 28	" "
" "	" 2	"	12. VII 29	1. IX 29	" "
/					

31.

Zatrudnienie lub sposób zarobkowania, miejsce zamieszkania (pobytu i środków utrzymania w czasie okupacji)

Miejscowość	Pracodawca	Rodzaj zajęcia i stanowisko	Czasokres od — do	Przyczyny zwolnienia
1 Włocławek	Fabryka Bismut	pracownia pie.	43 - 44	choroba
2 "	Chadziwskiej	praca buroa	44 - 45	wyjazd na woj ^o okopy
3	/			
4	/			

32.

Zatrudnienie lub sposób zarobkowania, miejsce pobytu i środki utrzymania po uzyskaniu niepodległości i obecnie

Miejscowość	Pracodawca	Rodzaj zajęcia i stanowisko	Czasokres od — do	Przyczyny zwolnienia
1 Włocławek	Szkola podst. N ^o 1	nauczyciel	5. V - 5. V. 1945	praca skł ^o b
2 "	Kursy Pedagog.	"	45 - 46	"
3 "	Szkola wsiel. i diem	Pedagog 4	1946 - 1. X 48	"
4 "	Szkola podst. N ^o 9	"	1. X 48	"

33.

Działalność społeczna i polityczna w okresie przedwojennym, zasługująca na wyszczególnienie, przed 1. 9. 1939 r. (przynależność do partii politycznych i ideowych organizacji):

34. praca w Z. H. P. i org. na terenie szkoły.

35. Działalność społeczna i polityczna w okresie okupacji zasługująca na wyszczególnienie, pseudonim z pracy podziemnej, nazwa organizacji i t. p. — Doznane represje ze strony okupanta: praca oświatowa, tajne nauczanie w kompletach, Represje wysiedlenie, wyrzucenie z mieszkania, aresztowanie męża i brata.

36. Działalność społeczna i polityczna po odzyskaniu niepodległości i obecna zasługująca na wyszczególnienie (czynna działalność w organizacjach społecznych — jakich? — czy należy do partii politycznej — jakiej?)
nie
praca na kursach dlaQUALFaktorów - owo na terenie siku

37. Czy był prześladowany przez władze sanacyjne do 1939:
nie

38. Kary sądowe i dyscyplinarne (podać rodzaj przestępstwa i wysokość kary oraz nazwę sądu orzekającego lub komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji i daty skazania (za zbrodnie lub występki):
 /

39. Czy toczy się przeciw Obywatelowi dochodzenie karne? *nie*

40. Urzędy i instytucje, w których petent w ciągu ostatnich 6-ciu miesięcy ubiegał się bezskutecznie o zatrudnienie nazwa (urzędu wzgl. instytucji oraz miejscowość):
 /

41. Miejsce na dodatkowe informacje, nie uwzględnione w powyższych rubrykach (specjalne zamilowania, doznane represje ze strony okupanta w stosunku do petenta i jego najbliższej rodziny itp. dane):
*moje zginięci a Dacheu, brat w drugim obozie a chabkaisen
 był nauczycielem w szkole średniej*

42. Referencje dwóch wiarygodnych osób (podać nazwisko, imię, adres i stanowisko).
Lesiecki Józef nauczyciel Tarnobrzeg Feinerman Stefania nauczycielka

43. Zgodność powyższych danych stwierdzam własnoręcznym podpisem *Fr. Leo 6.*
Marie Droszwicka
 (własnoręczny podpis)

Wrocławsk 30. III dnia 1950. r.
 (miejscowość)

Zyciorys przejrzał i przyjął do wiadomości

(podpis)

dnia 195... r.

11. Materiały uzupełniające relexę: Woznička,
Maria

1. Notatki dr. Bogdana Ziółkowskiego dotyczące dokumentów i kontaktów Marii Wozničky, relex. kserokop. k. 3 s. 1-3
2. Bogdan Ziółkowski, biogram Marii Wozničky do t. III „Wrocławskiego słownika biograficznego”, mpis, kserokop. k. 5 s. 4-8
3. A. J. Szebinke, B. Ziółkowski; biogram Marii Wozničky, [w:] Wrocławski słow. biograficzny, pod red. Stanisława Kunikowskiego, Wrocław 2005, s. 193-196, kserokop. k. 2 s. 9-12

Woznicka Maria sygn. 2517

1

Życiorys
Urodz. się w Lubawie 27 XI 1903 r. z ojca Marceliego, Anny
z Jackowskich. Po ukońc. szk. powsz. uczęszczała do I kl. gimnazjum
w Krakowie; w r. 1921 zdała egzamin dojrzałości; w r. 1928 ukończyła
kurs pedag. str. Rowida; w tymże samym roku przyjęła w
posady nauki do W-ka otrzymując nominację w szk. pow. Włost.
W r. 1930 wstąpiła w związek małżeński z T. Włodarczykiem; w 1933 przyjęła
na służbę do Włost.

Pracę skł. był. dla mł. szkoły. Napisała 8. numer w
feljtonie Bohma wst. awst. i wkrótce potem została w Krakowie
Tali. on las spóźnił również innych Krakowian w Krakowie. W okresie
kierowała zajęciami w szk. Włost. kierowała. Po odbyciu ukończeni
pracowała również w szk. organizowała pierwsze Placówki Pedagog. we
Włost. Następnie w Powiat. Szkoła Ciężka, a od 1947 w pracy w
szkole podst. Włost. w Włost.

Pracę pedagog. prowadziła w szk. w Włost. w Włost.
ze Słoneczna 30. 2 jako przewodnicząca

Włost. 1 V 1951

Mama Włodarczyk
sama si. podst. w Włost.

Archiwum Państwowe Delegatury GZO we Włodawce

Zbiórka B. 2.06.1951

Kwest. osobny

Wojnicki - Apella, Maria
nr 27 XI 1923

Zas. 6, dn 28 XII 45 obj. obow. naukowy w publ. szkole
paszport Nr 1 we 1945 w dn 2 XI 45
Kod. zgod. z orzeczeniem

Reinst. 2 dn 19 I 45

Ob. Woj. Maria od dn 1 IX 1922 do 1 IX 31 prac. lan pracy
we Wrocl. w charak. n.-lly. uch. powiad. o od 1 IX 31, miala

VIII kategorii pracy

Wojnicka Helena

K. Wojnicka
Kier. sch. Nr 5

Sekret. Zms - H. Siedlaga ul. W - km
+ 0 some

aktywna w roku 1921 metryj u j. promozjan W. w Thelbour

oran wykony. Poin. Kurs Pedag. obr. Powiatu w Wroclawie - r. 1922

DN 21 IX 45, m. d. u. d. u.

Od 5 XI 1945 do chwili obec. 1947

pracy jako naukielle Sekret. biura przy Państw. wy
Ziemia Pedag. Ped. J. Biadewski - dn 20 VI 47

Odpo

1 dn 1 I 1927 stala m. M. Wojnicki stala w roman-
nien. wykony. n.-lly. publicyngi uch. powiad. o

Data zlozenia przysp 21 XII 1923 r.

Wojnicka Maria

sygn 2517

1922 - 1965

3

podaje że w tym roku w kompletach - niemy wstępnie
do 60 dniach do poszukiwań

Syn Józef Antoni - n-1. Tomka +

Zofia Głuchowska Depetal Górn

Stefania Fernandusa - n-11a

U kon. weryfikacji 1945

prac. Maria Kozłowska

cd. Zofia Browmanowska

Monia Kozłowska

Upr. tej. rocz. 1945 podaj 1947

co-ka Zofia ur. 12 II 1933 ✓

Woźnicka z d. Aprill Maria (1903-1978) nauczycielka, działaczka społeczna, żołnierz AK i Szarych Szeregów, organizatorka i nauczycielka tajnego nauczania we Włocławku i w powiecie włocławskim

Urodziła się 27 XI 1903 r. we Lwowie w rodzinie zawodowego wojskowego Marcelego Aprilla i Anny z d. Jackowskiej. Matka nie pracowała, zajmując się wychowaniem dzieci. Po ukończeniu szkoły powszechnej, uczyła się w I gimnazjum klasycznym w Krakowie, w którym złożyła egzamin dojrzałości w 1921 r. W latach 1921-1922 uczęszczała na Państwowy Kurs Pedagogiczny dr Rowida, który ukończyła egzaminem końcowym 20 VI 1922 r. Otrzymała prawo do nauczania w szkołach powszechnych. W tym samym roku przyjechała do Włocławka, gdzie podjęła pracę nauczycielki języka polskiego w szkole powszechnej nr 8 (1922-1923), a następnie nr 7 (1923-1928) i nr 2 (1929-1939). Z dn. 1 I 1927 r. została nauczycielką mianowaną. We Włocławku rozwinęła szeroką działalność społeczną, głównie w harcerstwie, z którym związana była od czasu nauki w gimnazjum. W 1926 r. ukończyła specjalny kurs w Warszawie dla organizatorów i prowadzących drużyny harcerskie. Po jego ukończeniu prowadziła drużyny przez siebie zorganizowane w szkole nr 7 i 2. W 1931 r. powołana została na funkcję komendantki Hufca Żeńskiego ZHP we Włocławku i pełniła ją do 1939 r. Obejmując funkcję komendantki mianowana była na stopień podharcemistrza, a dwa lata później harcmistrza. 27 VIII 1939 r. została komendantką Pogotowia Wojennego Harcerek.

W początkowym okresie okupacji – jesienią 1939 r. została wysiedlona z zajmowanego mieszkania przy ul. Wąskiej 4. Od 1940 r. pracowała jako robotnica przy oczyszczaniu broni w Zakładach Naprawy Broni Różnej mieszczących się w budynku byłych warsztatów szkoły technicznej we Włocławku, a w 1943 r. przeszła do pracy w charakterze pomocy domowej u funkcjonariusza gestapo Edmunda Madalińskiego. Z jego polecenia została latem 1944 r. skierowana do kopania okopów za Wisłą (okolice Łochocina). Na skutek utraty zdrowia, ale i przy pomocy osób z komendy Obwodu AK Włocławek udało jej się stamtąd wydostać. Została zatrudniona w kuchni polowej przy obieraniu ziemniaków, mieszczącej się w dawnym Linodrucie przy ul. Kościuszki (pracowało tu szereg konspirantów m.in. Zofia Rasz, pseud. Myszka – komendantka Wojskowej Służby Kobiet w Inspektoracie AK Włocławek). W tym okresie wielokrotnie była wzywana na przesłuchania przez policję kryminalną. Powodem był pożar, który wybuchł w jej mieszkaniu. Była podejrzana o sabotaż – umyślne podpalenie. Ostatecznie na prośbę kierowniczkę kuchni – volksdeutschki

Kamińskiej, która potrzebowała jej do załatwiania spraw w urzędach (biegła znajomość języka niemieckiego i przepisów) została uniewinniona z zarzutów.

M. Woźnicka od początku okupacji zaangażowała się w działalność konspiracyjną. Współorganizowała tajną drużynę Pogotowia Wojennego Harcerek, nakierowując jej działalność na akcje samopomocowe. Współuczestniczyła również w powołaniu wrocławskich Szarych Szeregów (Konspiracyjnego Hufca Harcerskiego im. Romualda Traugutta). To jej konsekwencji w najtrudniejszym okresie ich działalności w latach 1941-1942 (po dekonspiracji przez gestapo w lutym 1941 r. KZPL i KSSL oraz związanych z tym aresztowań blisko 200 osób) hufiec zawdzięczał przetrwanie. Jednocześnie już jesienią 1939 r. rozpoczęła organizację tajnego nauczania w oparciu o nauczycielki pozostałe na wolności (nie wysiedlone) we Wrocławku i powiecie.

W 1942 r. za jej sprawą tajne nauczanie w mieście przybrało formę zorganizowaną w tajne komplety. Nauczycielki wokół niej skupione, m.in. Cecylia Moszczyńska, Zofia Bromont, Alicja Ziółkowska, Anna Majcher, Stefania Feiner, Mieczysława Gaworska regularnie omawiały i układały odpowiednie do warunków konspiracyjnych programy. W mniejszym stopniu ta sama uwaga odnosi się do Marii Biesiady i nauczycielek z nią współpracujących. W sumie była to grupa ponad 20 osób. Tak duże zaangażowanie jej w działalność konspiracyjną było w znacznej mierze możliwe dzięki pomocy nauczycielki Rozali Matuszkiewicz (również prowadzącej komplety u siebie w mieszkaniu), która w czasie kiedy pracowała lub prowadziła naukę opiekowała się jej córką Zofią. Szczególną uwagę zwracała Woźnicka na pracę wychowawczą wśród młodzieży, przygotowanie jej do działalności na rzecz i w niepodległej Polsce.

Sama przez ponad pięć lat tajnym nauczaniem regularnie obejmowała 40-50 osób. Uczyła w kompletach w zakresie szkoły powszechnej i 3 klas gimnazjum, przede wszystkim przedmiotów humanistycznych: j. polski, historia, j. łaciński, geografia, ale także wchodzących w zakres matematyki: geometria, algebra. Przy czym na kompletach w zakresie gimnazjum, zagadnienia z zakresu matematyki wyjaśniała zawsze na następnym spotkaniu. Nie ukrywała, że jako humanistka, ma z tym problemy. Komplety z zakresu gimnazjum liczyły od 4 do 6 osób. Nie używała podręczników. Głównym źródłem wiedzy były prowadzone przez nią wykłady. Każdy uczeń miał zadaną partię materiału do domu, przygotowanie wypracowania lub referatu z podręczników, lektur, które przedstawiał na następnych spotkaniach. Komplet najlepiej znany tworzyli: Zenon Bromirski, Antoni Olenderek, Leszek Bojańczyk, Kazimierz Napiórkowski. Ten ostatni pełniąc funkcję łącznika M. Woźnickiej do innych nauczycieli i miejscowych struktur AK oraz Delegatury Rządu RP

6

na Kraj skontaktował z nią jego uczestników. Sama Woźnicka dokooptowała do niego Jerzego Domanowskiego i jego siostrę Zofię (przeszła następnie do kompletu dziewcząt) oraz Gontarskiego. Funkcjonował on w latach 1942-1945. Komplet, które prowadziła Woźnicka odbywały się w mieszkaniu Karola Bojańczyka (ojca Leszka) – dla chłopców, a dla dziewcząt w domu Bromirskich (rodziców uczennic Ireny i Haliny). We współpracy z rodzicami opracowała ona system zabezpieczenia kompletów. Nie odbywały się one w okresie wzmożonych aresztowań, wysiedleń, rewizji czy rekwizycji. Przynajmniej dwa komplety z zakresu szkoły powszechnej składające się z 5-6 uczniów prowadziła u siebie w mieszkaniu. W pierwszym uczyły się m.in. jej córka Zofia, Aleksandra Ludwika Domanowska, Barbara Ryniec, Bożena Galczak i dwóch chłopców NN. Tak jak w przypadku kompletów gimnazjalnych nie było książek, a dzieci miały tylko zeszyty. Ilustrowały także przerabiane lektury, których inscenizacje były namiastką życia kulturalnego. Z drugiego kompletu obejmującego starsze klasy szkoły powszechnej z jego uczestników znane są tylko Bojanowska i dwie starsze siostry B. Galczak. Ich rodzice (Galczakowie) mieszkali naprzeciw M. Woźnickiej i zabezpieczali komplet przed Niemcami. Czas pracy poszczególnych kompletów zależał od względów bezpieczeństwa i wynosił od 1 do 2 godz. w młodszych grupach oraz od 2 do 3 godz. w grupach gimnazjalnych. Spotykano się w miarę regularnie 2-3 razy w tygodniu.

M. Woźnicka nadzorowała również tajne komplety, na których uczyły osoby bez przygotowania nauczycielskiego, w tym Henryk Promis i Jerzy Maciejewski. W latach 1943-1944 do grona osób prowadzących tajne nauczanie wprowadziła ona osoby związane z Szarymi Szeregami. Byli to m.in. Elżbieta Federska, Leokadia Kühn, Regina Matuszkiewicz, Łucja Sobolewska, Wanda Staniewicz oraz Juliusz Krasucki i Wacław Tomaszewski. Było to efektem jej ścisłej współpracy z Komendą Szarych Szeregów. Już pod koniec 1942 r. zorganizowano pod jej kierunkiem konspiracyjny kurs drużynowych. W ramach samej komendy koordynowała ona działalność specjalnej komórki, utworzonej na początku 1943 r., która odpowiadała za prowadzenie tajnej oświaty (jednocześnie sama odpowiadała za tajne nauczanie na poziomie szkoły średniej) i oddziaływanie na młodzież niezorganizowaną, o kryptonimie Akcja M. Z jej polecenia harcerki opiekowały się dwiema chorymi nauczycielkami i ich dziećmi, zbierały żywność, leki i środki opatrunkowe dla akcji samopomocy, prowadziły tak zwane zastępy podwórkowe ucząc piosenek oraz przeprowadzając gry wzorem harcerskim czy zbierały wśród znajomych podręczniki i książki potrzebne w nauce.

Obok działalności w obwodowych strukturach AK współpracowała ona również z wrocławskimi komendami NOW i „MiP”, ale jest to słabiej rozpoznane.

Po odzyskaniu niepodległości należąc do specjalnego komitetu brała czynny udział w odbudowie szkolnictwa w mieście. Od 5 II 1945 r. była nauczycielką w szkole powszechnej nr 1 a miesiąc później przeniesiona została do organizacji Kursów Pedagogicznych. Od 5 XI 1945 r. pracowała jako nauczycielka Szkoły ćwiczeń przy Państwowym Liceum Pedagogicznym, skąd 1 XII 1948 r. została przeniesiona służbowo do szkoły nr 9. W 1954 r. na własną prośbę przeszła do szkoły nr 5 i pracowała w niej do przejścia na emeryturę w dn. 31 VIII 1961 r. Przez następne pięć lat pracowała jeszcze w tej szkole jako bibliotekarka.

Jednocześnie od stycznia 1945 r. organizuje życie harcerskie. Już 10 lutego z jej inicjatywy powstała Komenda Żeńska ZHP. Organizuje kursy, szkolenia, obozy, które często sama prowadzi. Kiedy w 1948 r. hufiec został włączony do jednej Organizacji Harcerskiej ustępuje ze stanowiska jego komendantki.

W latach 1945-1949 współpracowała z redakcjami Wiadomości Wrocławskich (od 1 I 1946 r. Gazety Kujawskiej) i Ładem Bożym, do którego pisała jeszcze sporadycznie do 1953 r. (zazwyczaj pod kryptonimami). W swoich artykułach porusza tematy okupacyjne, m.in. martyrologię dzieci i młodzieży oraz wskazuje na rolę oświaty i pracy harcerskiej w dziele odbudowy Polski. W redakcjach tych blisko współpracowała z Adrianem Turczynowiczem i ks. Stanisławem Piotrowskim. Tak jednak jak i im stopniowo coraz bardziej ograniczono jej możliwość nie tylko publikowania własnych artykułów, ale i udziału w życiu społecznym.

Pomimo, że jako nauczycielka była oceniana dobrze i podkreślano jej obowiązkowość oraz zdolności organizacyjne, to ówczesne władze, ze względu na jej stosunek do komunistycznej rzeczywistości, akcentowany światopogląd idealistyczny (była osobą głęboko wierzącą) oraz wpływ na młodzież, planowały w latach 1948-1951 przeniesienie jej do pracy w charakterze nauczycielki poza Wrocław , a nawet na teren innego powiatu. Współpraca z „Ładem Bożym” była bezpośrednią przyczyną przeniesienia jej ze szkolnictwa średniego do podstawowego. Uważano, że jej oddanie młodzieży, niezłomny charakter, wierność przekonaniom, mogą wywierać na starszą młodzież negatywny wpływ.

M. Woźnicka pod koniec lat 60. przeprowadziła się do córki mieszkającej w Michalnie pow. Otwock, ale kontaktów z Wrocławkiem nie zerwała, starając się regularnie go odwiedzać. W pierwszej połowie lat 70. brała udział w działaniach powstałego w 1972 r. Instruktorskiego Kręgu Seniorów ZHP im. Andrzeja Małkowskiego i wspierała jego programową działalność.

Zmarła nagle na udar krwi do mózgu w dn. 2 X 1978 r. i pochowana została na cmentarzu w Józefowie.

2 II 1931 r. zawarła związek małżeński z Teofilem Zenonem Woźnickim, urzędnikiem, działaczem harcerskim, komendantem Pogotowia Wojennego Harcerzy we Włocławku w 1939 r., zamordowanym 3 III 1941 r. w obozie koncentracyjnym w Dachau. Mieli córkę Zofię ur. 14 II 1933 r. absolwentkę filologii polskiej UMK w Toruniu, doktora filmologii, zmarłą po długotrwałej chorobie w 1979 r.

APW, Zbiór materiałów dotyczących harcerstwa w okresie okupacji, mat. nie uporządk.; tamże AmW ZM I. 1918-1939, sygn. 1474, k.137; AZKO Wł., sygn.1336 (Majcher A.), 2517 (Woźnicka M.); tamże, Orzeczenia Powiatowej Komisji Weryfikacyjnej z lat 1945-1948, sygn. 2703,2710; FAiMPAKoWSP, Insp. Wł., t.osob.: Woźnicka M.; Korespondencja M. Woźnickiej i Z. Woźnickiej z A. Steinke z lat 1973-1979; Bromirski Z., Domanowska L.A., Olenderek A.J., Piechocka R. – relacje (w zbiorach B. Ziółkowskiego); Gołębiowski A., Udział włocławskich i kujawskich harcerzy w walce z okupantem niemieckim w latach 1939-1975, Włocławek 1986; s.6,8-9,17-19,35-37, mps powielony; *Jak pracują harcerze*, „Wiadomości Włocławskie” z dnia 17/18 III 1945, nr 43, s.3; Piechocka R., Dh harcistrzyni Maria Woźnicka, Włocławek 2000, rękopis (kopia w zbiorach B. Ziółkowskiego); Pawłowski J., *Księga Pamiątkowa Instruktorskiego Kręgu Seniorów ZHP im. Andrzeja Małkowskiego wydana dla upamiętnienia Jubileuszu 25-lecia Kręgu*, Włocławek-Rypin 1997, s.11,13-14,97; Skotnicki W.J., *Woźnicki Teofil Zenon*, [w:] WSB, t.II, s.193-195; Turczynowicz A., *Wszystko co nasze Polsce oddamy. Monografia harcerstwa włocławskiego*, Gdynia, b.d., mps. powielony s.347-349; Ziółkowski B., *Spółeczeństwo Kujaw Wschodnich wobec polityki okupanta w latach 1939-1945*, [w:] *Spółeczeństwo pomorskie w latach okupacji niemieckiej 1939-1945*, pod red. K. Minczykowskiej i J. Szilinga, Toruń 2004, s.162-164; tenże, *Walka o polską oświatę i kulturę na Kujawach wschodnich i w ziemi dobrzyńskiej w latach 1939-1945 – część 1 Włocławek*, „Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie”, t.19, 2004, s.17-24.

Aufang

o. Anzelm Steike, Bogdan Ziolkowski

WOŹNICKA z d. APRILL
MARIA

k 9

(1903–1978), nauczycielka, działaczka społeczna, żołnierz Armii Krajowej i Szarych Szeregów, organizatorka i nauczycielka tajnego nauczania we Włocławku i w powiecie włocławskim.

Urodziła się 27 XI 1903 r. we Lwowie, w rodzinie zawodowego wojskowego Marceliego Aprilla, i Anny z d. Jackowskiej. Matka nie pracowała, zajmując się wychowaniem dzieci. Po ukończeniu szkoły powszechnej uczyła się w I Gimnazjum Klasycznym w Krakowie, w którym złożyła egzamin dojrzałości

w 1921 r. W latach 1921–1922 uczęszczała na Państwowy Kurs Pedagogiczny dr. Rowida, który ukończyła egzaminem 20 VI 1922 r. Otrzymała prawo do nauczania w szkołach powszechnych. W tym samym roku przyjechała do Włocławka, gdzie podjęła pracę

*Włocławski słownik biograficzny
pod red. Stanisława Kunikowskiego, 193
Włocławek 2005, t. III*

nauczycielki języka polskiego w Szkole Powszechnej nr 8 (1922–1923), a następnie nr 7 (1923–1928) i nr 2 (1929–1939). Z dn. 1 I 1927 r. została nauczycielką mianowaną. We Włocławku rozwinęła szeroką działalność społeczną, głównie w harcerstwie, z którym związana była od czasu nauki w gimnazjum. W 1926 r. ukończyła specjalny kurs w Warszawie dla organizatorów i prowadzących drużyny harcerskie. Po jego ukończeniu prowadziła drużyny przez siebie zorganizowane w szkołach nr 7 i nr 2. W 1931 r. mianowana została na funkcję komendantki Hufca Żeńskiego ZHP we Włocławku i pełniła ją do 1939 r. Obejmując funkcję komendantki, była mianowana na stopień podharcmistra, a dwa lata później harcmistrza. 27 VIII 1939 r. została komendantką Pogotowia Wojennego Harcerzek (PWH).

Jesienią 1939 r. została przez okupantów wysiedlona z zajmowanego mieszkania przy ul. Wąskiej 4. Od 1940 r. pracowała jako robotnica przy oczyszczaniu broni w Zakładach Naprawy Broni Różnej, mieszczących się w budynku byłych warsztatów szkoły technicznej we Włocławku, a w 1943 r. przeszła do pracy w charakterze pomocy domowej u funkcjonariusza gestapo Edmunda Madalińskiego. Z jego polecenia została latem 1944 r. skierowana do kopania okopów za Wisłą (okolice Łochocina). Na skutek utraty zdrowia, ale i dzięki pomocy osób z komendy Obwodu AK Włocławek udało jej się stamtąd wydostać. Została zatrudniona w kuchni polowej przy obozie ziemniaków, mieszczącej się w dawnym Linodrucie przy ul. Kościuszki (pracowało tu wielu konspiratorów, m.in. Zofia Rasz, pseud. Myszyka — komendantka Wojskowej Służby Kobiet w Insp. AK Wł.). W tym okresie wielokrotnie była wzywana na przesłuchania przez policję kryminalną. Powodem był pożar, który wybuchł w jej mieszkaniu. Była podejrzana o sabotaż — umyślne podpalenie. Ostatecznie na prośbę kierowniczkich kuchni — volksdeutschki Kamińskiej, która potrzebowała jej do załatwiania spraw w urzędach (biegła znajomość języka niemieckiego i przepisów) została uniewinniona z zarzutów.

Maria Woźnicka od początku okupacji zaangażowała się w działalność konspiracyjną. Współorganizowała tajną drużynę PWH, nakierowując jej działalność na akcje samopomocowe. Współuczestniczyła również w powołaniu włocławskich Szarych Szeregów (Konspiracyjnego Hufca Harcerskiego im. Ro-

mualda Traugutta). To jej konsekwencji w najtrudniejszym okresie działalności w latach 1941–1942 (po dekonspiracji przez gestapo w lutym 1941 r. KZPL i KSSL oraz związanych z tym aresztowań blisko 200 osób) hufiec zawdzięczał przetrwanie. Jednocześnie już jesienią 1939 r. rozpoczęła organizację tajnego nauczania, dzięki pomocy nauczycielek pozostałych na wolności (niewysiedlonych) we Włocławku i powiecie.

W 1942 r. za jej sprawą tajne nauczanie przybrało formę zorganizowaną w tajne komplety. Nauczycielki wokół niej skupione, m.in. Cecylia Moszczyńska, Zofia Bromont, Alicja Ziółkowska, Anna Majcher, Stefania Feiner, Mieczysława Gaworska, regularnie omawiały i układały odpowiednie do warunków konspiracyjnych programy. W mniejszym stopniu ta sama uwaga odnosi się do jej współpracy z Marią Biesiadą i nauczycielek z nią związanych. W sumie była to grupa ponad 20 osób. Tak duże zaangażowanie M. Woźnickiej w działalność konspiracyjną było w znacznej mierze możliwe dzięki pomocy nauczycielki Rozalii Matuszkiewicz (również prowadzącej komplety w swoim mieszkaniu), która opiekowała się jej córką Zofią, co pozwalało M. Woźnickiej zarówno pracować i prowadzić tajne nauczanie. Szczególną uwagę zwracała Woźnicka na pracę wychowawczą wśród młodzieży, przygotowanie jej do działalności na rzecz i w niepodległej Polsce.

Sama przez ponad pięć lat tajnym nauczaniem regularnie obejmowała 40–50 osób. Uczyla w kompletach w zakresie szkoły powszechnej i trzech klas gimnazjum, przede wszystkim przedmiotów humanistycznych: języka polskiego, historii, łaciny, geografii, ale także geometrii i algebry. Przy czym na kompletach gimnazjalnych zagadnienia z matematyki wyjaśniała zawsze na następnym spotkaniu — nie ukrywała bowiem, że jako humanistka ma z tym problemy. Komplety gimnazjalne liczyły od 4 do 6 osób. Nie używała podręczników. Głównym źródłem wiedzy były prowadzone przez nią wykłady. Każdy uczeń miał zadaną partię materiału do domu, przygotowanie wypracowania lub referatu z podręczników czy lektur, które przedstawiał na następnych spotkaniach. Komplet najlepiej znany tworzyli: Zenon Bromirski, Antoni Olenderek, Leszek Bojańczyk, Kazimierz Napiórkowski. Ten ostatni, pełniąc funkcję łącznika M. Woźnickiej do innych nauczycieli i miejscowych struktur AK oraz Delegatury Rządu

RP na Kraj, skontaktował z nią jego uczestników. Sama Woźnicka dokooptowała do niego Jerzego Domanowskiego i jego siostrę, Zofię (przeszła następnie do kompletu dziewcząt) oraz Gontarskiego. Funkcjonował on w latach 1942–1945. Komplet, które prowadziła Woźnicka, odbywały się w mieszkaniu Karola Bojańczyka (ojca Leszka) — dla chłopców, a dla dziewcząt w domu Bromirskich (rodziców uczennic Ireny i Haliny). We współpracy z rodzicami uczniów opracowała system zabezpieczenia kompletów. Nie odbywały się one w okresie wzmożonych aresztowań, wysiedleń, rewizji czy rekwiizycji. Przynajmniej dwa komplety z zakresu szkoły powszechnej, składające się z 5–6 uczniów, prowadziła u siebie w mieszkaniu. W pierwszym uczyły się m.in. jej córka Zofia, Aleksandra Ludwika Domanowska, Barbara Ryniec, Bożena Galczak i dwóch chłopców NN. Tak jak w przypadku kompletów gimnazjalnych, nie było książek, a dzieci miały tylko zeszyty. Ilustrowały także przerabiane lektury, których inscenizacje były namiastką życia kulturalnego. Z drugiego kompletu, obejmującego starsze klasy szkoły powszechnej, znane są tylko Bojanowska i dwie starsze siostry B. Galczak. Ich rodzice (Galczakowie) mieszkali naprzeciw M. Woźnickiej i zabezpieczali komplet przed Niemcami. Czas pracy poszczególnych kompletów zależał od względów bezpieczeństwa i wynosił od 1 do 2 godz. w młodszych grupach oraz od 2 do 3 godz. w grupach gimnazjalnych. Spotykano się w miarę regularnie 2–3 razy w tygodniu.

Maria Woźnicka nadzorowała również tajne komplety, na których uczyły osoby bez przygotowania nauczycielskiego, w tym Henryk Promis i Jerzy Maciejewski. W latach 1943–1944 do grona osób prowadzących tajne nauczanie wprowadziła ona osoby związane z Szarymi Szeregami. Byli to m.in.: Elżbieta Federska, Leokadia Kühn, Regina Matuszkiewicz, Łucja Sobolewska, Wanda Staniewicz oraz Juliusz Krasucki i Wacław Tomaszewski. Było to efektem jej ściślej współpracy z Komendą Szarych Szeregów. Już pod koniec 1942 r. zorganizowano pod jej kierunkiem konspiracyjny kurs drużynowych. W ramach samej komendy koordynowała ona działalność specjalnej komórki, utworzonej na początku 1943 r., która odpowiadała za prowadzenie tajnej oświaty (jednocześnie sama odpowiadała za tajne nauczanie na poziomie szkoły średniej) i oddziaływanie na młodzież niezorganizowaną, o kryptonimie

Akcja M. Z jej polecenia harcerki opiekowały się dwiema chorymi nauczycielkami i ich dziećmi, zbierały żywność, leki i środki opatrunkowe dla akcji samopomocy, prowadziły tzw. zastępy podwórkowe, ucząc piosenek oraz przeprowadzając gry wzorem harcerskim czy zbierały wśród znajomych podręczniki i książki potrzebne do nauki.

Obok działalności w obwodowych strukturach AK współpracowała ona również z wrocławskimi komendami NOW i „MiP”, ale jest to słabiej rozpoznane.

Po odzyskaniu niepodległości, należąc do specjalnego komitetu powołanego przez nauczycieli, brała czynny udział w odbudowie szkolnictwa w mieście. Od 5 II 1945 r. była nauczycielką w Szkole Powszechnej nr 1, a miesiąc później przeniesiona została do organizacji Kursów Pedagogicznych. Od 5 XI 1945 r. pracowała jako nauczycielka Szkoły Ćwiczeń przy Państwowym Liceum Pedagogicznym, skąd 1 XII 1948 r. została przeniesiona służbowo do Szkoły Podstawowej nr 9. W 1954 r. na własną prośbę przeszła do szkoły nr 5 i pracowała w niej do przejścia na emeryturę w dn. 31 VIII 1961 r. Przez następne pięć lat pracowała w tej szkole jako bibliotekarka.

Jednocześnie od stycznia 1945 r. organizowała życie harcerskie w mieście. Już 10 lutego z jej inicjatywy powstała Komenda Żeńska ZHP. Organizowała kursy, szkolenia, obozy, które często sama prowadziła. Kiedy w 1948 r. hufiec został włączony do jednej Organizacji Harcerskiej, ustąpiła ze stanowiska jego komendantki.

W latach 1945–1949 współpracowała z redakcjami „Wiadomości Wrocławskich” (od 1 I 1946 r. „Gazety Kujawskiej”) i „Ładem Bożym”, do którego pisała jeszcze sporadycznie do 1953 r. (zazwyczaj pod kryptonimami). W swoich artykułach poruszała tematy okupacyjne, m.in. martyrologię dzieci i młodzieży oraz wskazywała na rolę oświaty i pracy harcerskiej w dziele odbudowy Polski. W redakcjach tych blisko współpracowała z Adrianem Turczynowiczem i ks. Stanisławem Piotrowskim. Władze stopniowo coraz bardziej ograniczały zarówno jej, jak i A. Turczynowiczowi oraz ks. S. Piotrowskiemu możliwość nie tylko publikowania własnych artykułów, ale i udziału w życiu społecznym.

Pomimo że jako nauczycielka była oceniana dobrze i podkreślano jej obowiązkowość oraz zdolności organizacyjne, to ówczesne władze, ze względu na jej stosunek do komunistycznej rzeczywistości,

akcentowany światopogląd idealistyczny (była osobą głęboko wierzącą) oraz wpływ na młodzież; planowały w latach 1948–1951 przeniesienie jej do pracy w charakterze nauczycielki poza Włocławek, a nawet na teren innego powiatu. Współpraca z „Ładem Bożym” była bezpośrednią przyczyną przeniesienia jej ze szkolnictwa średniego do podstawowego. Uważano, że jej oddanie młodzieży, niezłomny charakter, wierność przekonaniom mogą wywierać na starszą młodzież negatywny wpływ.

Maria Woźnicka pod koniec lat 60. przeprowadziła się do córki mieszkającej w Michalnie, pow. Otwock, ale kontaktów z Włocławkiem nie zerwała, starając się regularnie go odwiedzać. W pierwszej połowie lat 70. brała udział w działaniach powstałego w 1972 r. Instruktorskiego Kręgu Seniorów ZHP im. Andrzeja Małkowskiego i wspierała jego programową działalność.

Zmarła nagle na udar krwi do mózgu w dn. 2 X 1978 r. i pochowana została na cmentarzu w Józefowie.

Dnia 2 II 1931 r. zawarła związek małżeński z Teofilem Zenonem Woźnickim, urzędnikiem, działaczem harcerskim, komendantem Pogotowia Wojennego Harcerszy we Włocławku w 1939 r., zamordowanym 3 III 1941 r. w obozie koncentracyjnym w Dachau. Mieli córkę Zofię (ur. 14 II 1933) absolwentkę filologii polskiej UMK w Toruniu, doktora filmologii, zmarłą po długotrwałej chorobie w 1979 r.

APW, Zbiór materiałów dotyczących harcerstwa w okresie okupacji, mat. nieuporządk.; tamże, AmW Zarząd Miejski I. 1918–1939, sygn. 1474, k.137; AZKO Wł., Akta osobowe, sygn.1336 (Majcher A.), sygn. 2517 (Woźnicka M.); tamże, Orzeczenia Powiatowej Komisji Weryfikacyjnej z lat 1945–1948, sygn. 2703, 2710; FAPAK, Insp. Wł., t. osob.: Woźnicka M.; Korespondencja M. Woźnickiej i Z. Woźnickiej z A.J. Szeinke z lat 1973–1979; Bromirski Z., Domanowska A.L., Olenderek A.J., Piechocka R. — relacje (w zbiorach B. Ziółkowskiego); — Gołębski A., Udział włocławskich i kujawskich harcerzy w walce z okupantem niemieckim w latach 1939–1975, Włocławek 1986; s. 6, 8–9, 17–19, 35–37, maszyn. powielony; *Jak pracują harcerze*, „Wiad. Włocł.” z dnia 17/18 III 1945, nr 43, s. 3; Piechocka R., Dh harcmistrzini Maria Woźnicka, Włocławek 2000, rękopis (kopia w zbiorach B. Ziółkowskiego); Pawłowski J., *Księga Pamiątkowa Instruktorskiego Kręgu Seniorów ZHP im. Andrzeja Małkowskiego wydana dla upamiętnienia Jubileuszu 25-lecia Kręgu*, Włocławek-Rypin 1997, s. 11, 13–14, 97; Skotnicki W.J., *Woźnicki Teofil Zenon*, [w:] *WSB*, t. 2, s. 193–195; Turczynowicz A., *Wszystko co nasze Polsce oddamy*. Monografia harcerstwa włocławskiego, Gdynia, b.d., maszyn. powielony, s. 347–349; Ziółkowski B., *Spółeczeństwo Kujaw Wschodnich wobec polityki okupanta w latach 1939–1945*, [w:] *Spółeczeństwo pomorskie w latach okupacji niemiec-*

kiej 1939–1945, pod red. K. Minczykowskiej i J. Szilinga, Toruń 2004, s. 162–164; tenże, *Walka o polską oświatę i kulturę na Kujawach wschodnich i w ziemi dobrzyńskiej w latach 1939–1945 — część I*. Włocławek, „Zap. Kuj. Dobrz.”, 2004, t. 19, s. 17–24.

Anzelm Janusz Szeinke, Bogdan Ziółkowski

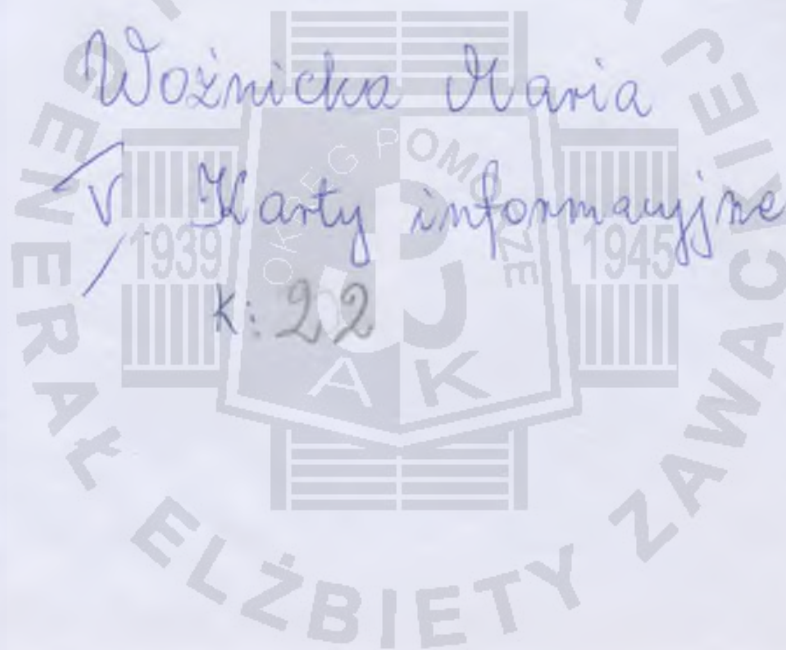
12

T: K: 808/2019 Pom.

Wto ctawek

Woznicka Maria

✓ Marty informacyjne
1939 1945
k: 22

Włodawa
z HP 1

Woznička Maria

hercegińska z hufca Włodawskiego, Raj^o (należała
do chorągwi Tamarskiej, H^o)

Kierowała tajnym nauczaniem w Zakręsu Sokół
średni

rob. prace sup. S. Kalinowskiej (4 operacji o matematyce
i chemii)

Woznička Maria

Wrocław
ZHP

przyjechała do tej kolumny i akcji charyt.

IV 1943

zob. rel. Tomaszewskiego Wacława
(zaf. do dekl. do SZ ZHP)

1 - - - - - 3 - Wrocław
 4 km. Woznicka ^{chor. Pom.} Maria 5 - - - - - 3
 6 - - - - - 7 - - - - -
 8 - - - - - 9 - - - - -
 10 Wrocław 11 - - - - -
 12 Inst. Hist. PAN: „Harcerek 39-45”
 str 62 km WiM Dotrwała do końca wojny
 we Wrocławiu ~~blisko~~ Druga była ^{małż.} Burda
 Maria w Bydgoszczy.

Wrocław
HPW, SzSz

4

Wozniak Maria
zdr. Golebiewski A., Udział
wrocławskich... harcerzy... ; 0,51,
s. 6, 8, 9, 36

2. Mar '95

Włocław.
52 52 5

Hoznicli Teofil

Harcuistrza, pierwszy km d 52 52 we
Włocławku . W 1941r. zamordowany w
Dachau.

dział etnograficzny
zob. T. i Jasielski J., insp. Włocławek,

HMM-95

Włodzianach
ZHP - 5252 6

Koźmicka Maria

Harankwa Sz Sz, we Włodzianach,
prowadziła pełnię tajnej nauki
i aluce charytaty, lnc. Kmdkwa Kutce
Harankwa po wojnie.

Zob. T.: Tomaszewski H., insp. Włodz.)

I/8, 28

KMM-95

Křovčavels
S2 S2 7

Kořnicka Maria

haremismyri, cřionlini S2 S2 ke Křoc-
Taku. Zepny si qia Reging Metu silu-
nia - Pědrocha.

HMM-PS 2ob.T.: Metu silu'nia - Pědroche R., insp Křovč.;
I/4

Woźnicka Maria

Włocławek 8
Sz.Sz.

Harcerki 1939 - 45, str. 69
K.Wojt. 1995r.

Woźnicka Maria

włocławek
tajne muze.

We włocławku pierwsze przypadki indywidualnego nauzenia, ale i tajnych kompletów odnotowano już jesienią 1939r. Duża w tym zasługa Marii Woźnickiej, która wyszła z inicjatywą ich organizacji i potrafiła skupić wokół siebie duże grono nauczyńców, uzupełniane od 1943r. starszymi nauczycielami starych szkół.

zob. Społeczeństwo pomorskie w latach okupacji niemieckiej 1939-1945, Tom 1, 2004, s. 162-164

Włocławek

10

Sz. Szeregi Harcerst

Woźnicka Maria Dr. Hm.

Kom. Huf. w Szkole Powszechnej
przy ul. Kilińskiego we Włocławku
w 1939r.

Zob. T. Cecylia Gołębiewska insp. Włocławek

Om-2001

a

Włodzawok

11

Woźniczka Maria

i Ludwika Kuchta

tajne nacięcie na pozioście oski szwedziej
oraz materiały zwiadowcze do N. K.

rob. art. Tomaszewski w feoree Włodzawok.

Włoszech

Wojenne Maria

12)

Matrykielne tajnogo nauwelenie, podrobenne
horarke. Brewe udueli u Synpazum H. It. ze Włoszaku
dn. 23. Ok. 1912r.

Fotografije

(str. 14)

ze Synpazum u/4 dn Adiam Turcynowicz proponuje
nabewi imion ulicom m. m. M. Woiwcliej.

Penkowski J.)

zob.: Ksiqqa pamptkowne Instr. Ksiqqa Senioris ...

str. 11, 13, 14, 15

(zbiory bibl.
FAPAK.)

HMH-PT

hm. Joźnicka Maria

Włodawel
t. weun.

instruktorke, kierowniczkę
taj. weun. zlec. śred.
- 1.04. 1942 - 20.01. 1945

13

zob: k. problemowe „Mercestwo”
- Sz. Szer. Włodawek s. 19.

WŁ. X'04

a

hm. Woźnicka Maria

Włocławek
taj. news.

14

Komendantka Głuchce
Głuchce; prowadziła tajne
nowinki w zakresie szkoły
średniej.

zob: J. Dł.: 1016/1881 Tom. 2. Sidor 2.1/1 s. 3
(Włocławek)

Wł. X, 104

Woźniczka Maria

Wrocławsk.
LMP 15

Aprichowa - Woźniczka Maria
w 1928 r. zostaje kmolt. Komendy
Leiskiej we Wrocławiu.

zob. T: M: 1266 / 2101 Pam. s. 1 / 11
Krajerški ferzy (poze Pam.)

2/8. VIII 1944

Wojniczka Maria

Włocławek
tajne 16
mms.

Przewadziła tajne muzeum

zob: J. W. 1260/2091 Pam. Olsenderk
Antoni (z. 1/1) Włocławek

ELŻ. v. 104

++
hmm. Woźnicka Maria

z d. April

Głównolautka Pogotowia

Starcerek; kierowniczka tajnego
museusza; śmierć po wojnie w
Warszawie.

Włocławek

Zot. Ser-Ak(?)

t. numer 17

zob: Wykaz s. 3 poz. 3; k. problemowa
"Harcerstwo - Sz. Sz. Włocławek.

l. 82. X '04

Wojniczka
Wojniczka Maria

Włodzawek
Z. P. P. 18

Kmolt. Głucha Ścislicpa ZHP i
Pogot. Wojennego Slawcech, jesi od
jesieni 1939 seimigowata tajne
mowawic.

zob. aut. B. Ziobkowski, Walka o pdske
osujate i kulture... [w:] Lapiski Ryjawsko-
Dobrupiskie, t. 19, Włodzawek, 2004, str. 17...

Wł. III, 105

Włodzawel.
IX '30, 19

Wozničke Maria
hm.

W Bogotowiu Wojennym
Harcereli we Włodzawel;

zob: J: D: 715/1687 Pom. 2.1/3 s. 2
Smulkowska Krystyna (Włodz.)

Wł. II/05

Wojmicha Maria

Wrocławskie
taj. muz.

20

zob. art. B. Ziobkowski,
Zapiski kujawsko-dobrzyńskie,
t. 19, s. 17... (bibl. FAPAK)

Wdł IX'06

a

Włocławek Tajne
nauczanie
okr.
Pomorze

hm. Woznicka Maria

21

Wle kłociawku tajne nauczanie w zakresie
szkoły powszechnej zorganizowano już jesie-
nią 1939, Woznicka była organizatorką tej
konspiracyjnej szkoły, jako komendantka jednej z
sekcji tajnego harcerstwa.

Łob. Bogdan Chrankowski } Polska Podziemna na
Andrzej Gosiński } "Pomorzu w l. 1939-45"
Krzysztof Steyer } str. 521

M.M. 2006, Wyd. "Oskar" Polnord w l. 2005,

Ważnicka Maria

Wrocław,
6. maja 2014

Zob. Lubiński B., Głuchowski
Lubelski Polityczno-Literacki...,
Tomii 2006, s. 86-88, 135

W.X '14

Wojniczka Maria

